Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

bijlage

Rijksbrede beschouwing departementale informatieplannen 2023

Brief	Verzamelbrief Digitalisering december 2023
Bijlagenummer	7
Ons kenmerk	2023-0000776167

Rode draden informatieplannen
Onderstaand treft u een overzicht van de kernpunten die de verschillende departementen noemen in hun meerjarige informatieplannen. De informatieplannen zelf zijn al door de departementen met uw Kamer gedeeld. Ik heb op pagina 4 een overzicht opgenomen met de verwijzingen naar deze plannen.

'I in het hart' (thema 1 I-strategie Rijk 2021-2025)
Het doel van I-strategie thema *I in het hart* is dat gevolgen voor de informatievoorziening zo vroeg mogelijk worden meegenomen bij beleidsontwikkeling. Op die manier zorgen we dat beleid uitvoerbaar is en sneller kan worden geïmplementeerd. Het ministerie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap noemt *I in het hart* een randvoorwaarde voor de veranderopgave van het departement.

Een van de acties bij dit thema is het ontwikkelen van een informatieparagraaf. Deze informatieparagraaf beschrijft de impact op de informatiesystemen en andere IT- en IV-gevolgen en wordt bij elk nieuw stuk beleid, wetgeving, uitvoering of toezichtsarrangement opgesteld. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is als voorloper aan de slag gegaan met het opstellen van een informatieparagraaf. De lessen en ervaringen die zij hiermee opdoen worden Rijksbreed gedeeld voor de implementatie.

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit werken samen aan het aanstellen van informatiemanagers bij ieder Directoraat-generaal van deze ministeries. Op deze manier organiseren zij dat er bij beleidsvorming iemand met digitale expertise kan meekijken.

Digitale weerbaarheid (thema 2 I-strategie Rijk)
De Rijksoverheid staat voor de uitdaging zichzelf voldoende te wapenen tegen nieuwe ontwikkelingen op het gebied van cyberveiligheid. Red teaming is een van de instrumenten die bij verschillende departementen steeds meer wordt ingezet om zwakke plekken in de digitale infrastructuur te ontdekken. Het ministerie van Justitie en Veiligheid is hier als portefeuillehouder van het digitale weerbaarheidsthema mee gestart. Ook het ministerie van Algemene Zaken geeft aan deze methode regulier in te zetten om de informatie goed te beschermen tegen (toenemende) digitale dreigingen door het verhogen van de weerbaarheid bij medewerkers en het versterken van de organisatie. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat schrijft dit instrument niet alleen te gebruiken,

maar dat ze medewerkers ook regelmatig informeert over de uitkomsten om de weerbaarheid van de medewerkers te verhogen.

Het ministerie van Buitenlandse Zaken besteedt in zijn plan veel aandacht aan cloudoplossingen voor een toekomstgerichte en veilige digitale werkomgeving. De cloud is niet weg te denken in toekomstgerichte oplossingen voor het opslaan van documenten en samenwerking, zeker voor een organisatie als het ministerie van Buitenlandse Zaken. Maar dit betekent ook een grote opgave op het gebied van digitale weerbaarheid.

Het ministerie van Financiën noemt ransomware specifiek als reële dreiging en geeft aan dat een incident op dit gebied niet alleen financieel maar ook voor het vertrouwen in de overheid ernstige gevolgen zou hebben. Ook het ministerie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit noemt ransomware als een aandachtspunt voor de komende jaren. Het ministerie noemt hier drie specifieke punten van aanpak; hoger bewustzijn bij medewerkers, het nemen van technische maatregelen en het voorbereid zijn op de vraag hoe er gehandeld dient te worden bij een ransomware-aanval.

Tot slot wordt de implementatie van Europese richtlijn NIS2 door vrijwel alle ministeries genoemd als aandachtspunt waar veel tijd en capaciteit naartoe zal gaan. Zo gaat het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in het najaar een impactanalyse uitvoeren om de impact van deze richtlijn op de onderwijs- en onderzoeksinstellingen in kaart te brengen.

Krapte op de arbeidsmarkt in het I-domein
"De arbeidsmarkt is zo overspannen dat beschikbare capaciteit - zowel kwantitatief als kwalitatief - steeds vaker een beperkende factor zal zijn voor het realiseren van de gestelde doelen."[1] Het ministerie van Justitie en Veiligheid benoemt dit met betrekking tot de uitvoering van het eigen informatieplan. Dit sluit aan bij het Rijksbrede probleem van de krapte op de arbeidsmarkt. Binnen de I-strategie valt deze uitdaging onder thema 7: I-vakmanschap. De krapte op de arbeidsmarkt is een punt van aandacht voor de gehele Rijksoverheid. Het I-domein is hierin geen uitzondering maar een prangend voorbeeld.

In de informatieplannen is te lezen dat de departementen actief bezig zijn met deze arbeidsmarktproblematiek. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat geeft aan in te zetten op een duurzame relatie met het hoger onderwijs via onder andere I-Partnerschap[2] en benadrukt het belang van campusrecruitment op I-gebied. Wat verder veelvuldig terugkomt is het belang van het Rijks I-traineeship als ingang voor starters in het I-domein.

De harde conclusie met betrekking tot de arbeidsmarkt in het I-domein is dat het kraakt. Het zal onmogelijk zijn om alle opgaven tegelijkertijd aan te pakken. Er zal dan ook meer dan voorheen streng gekeken moeten worden naar wat wel en wat niet met prioriteit kan worden opgepakt.

Data en algoritmen (thema 6 I-strategie Rijk 2021-2025)
Een goed functionerende en betrouwbare overheid is transparant over hoe ze data genereert, verzamelt en verwerkt. Daarom werken we aan verantwoord datagebruik en bewustzijn over de kansen en risico's van het gebruik van data en

[1] Departemententaal Informatieplan JenV
[2] https://www.rijksorganisatieodi.nl/i-partnerschap

algoritmen. Dat geldt bijvoorbeeld voor de algoritmen die de overheid al jaren gebruikt, maar ook voor de inzet van moderne datatechnologieën zoals (generatieve) AI. Dit komt ook terug in de informatieplannen.

Met het Algoritmeregister maken we de algoritmes die door de overheid worden gebruikt transparant en controleerbaar. Dit zal de komende jaren capaciteit vergen van alle departementen. Hierbij kan het delen van kennis en ervaringen tussen departementen helpen. Het ministerie van Defensie heeft bijvoorbeeld in samenwerking met de Beveiligingsautoriteit en de Functionaris Gegevensbescherming een aanpak ontwikkelt die een inspirerend voorbeeld kan zijn voor andere departementen.

AI wordt door verschillende departementen benoemd in de informatieplannen, men ziet zowel kansen als risico's. Onder andere het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap benoemt hierbij ook het belang van het opstellen van een Rijksbrede visie van dit onderwerp. Hier wordt samen met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan gewerkt.

Informatiehuishouding (thema 5 I-strategie Rijk 2021-2025)
Het op orde krijgen en houden van de informatiehuishouding is randvoorwaardelijk voor goed bestuur en daarmee indirect het vertrouwen in de overheid. De departementen worden op dit onderwerp ondersteund door het Rijksbrede programma Open Overheid.

In de beschouwing van vorig jaar werd al aangegeven dat het professionaliseren van de informatiehuishouding een van de belangrijkste speerpunten is. Er wordt hier duidelijk op doorgepakt kijkend naar de programma's die inmiddels bij alle departementen en uitvoeringsorganisaties lopen. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid noemt bijvoorbeeld hun programma ENIGMA, informatiehuishouding Open op Orde. Het programma loopt, synchroon met de initiatieven van het Rijksbrede programma Open Overheid, over de periode 2021-2026 en heeft als doel het informatiebeheer van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid structureel te verbeteren en transparanter te maken. Als hoofddoelen richt het ministerie zich hierbij op het aanpassen van de systemen en werkprocessen en daarnaast op medewerkersbewustzijn zodat zij zelf ook kunnen bijdragen aan deze doelen.

Ook het programma Beter Samen Werken is vermeldenswaardig. Het is een samenwerkingsverband tussen de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat, Financiën, Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, inclusief de stelselpartijen SSC-ICT en Doc-Direkt. Het doel van deze samenwerking is om voor ambtenaren tot een betere ondersteuning van de informatiehuishouding te komen, door het maken, vinden en duurzaam toegankelijk hebben en houden van informatie te integreren met de digitale werkomgeving.

Overzicht departementale informatieplannen
Alle departementale informatieplannen zijn recent naar uw Kamer gestuurd. In onderstaande tabel zijn de links opgenomen naar de plannen op de Tweede Kamer website.

Meerjarige Departementale Informatieplannen
Het Ministerie van Algemene Zaken
Het Ministerie van Buitenlandse Zaken
Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Het Ministerie van Economische Zaken
Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Het Ministerie van Justitie en Veiligheid
Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Het Ministerie van Defensie
Het Ministerie van Financiën
Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid